

Дзвони Чорнобиля

Сцена закрита. Лунає мінорна музика.

Ведуча. Чи буде квітень, як завжди
Дарунком весняної здоби.
Чи власним іменем біди
Ми назвемо його Чорнобиль?
Чи може викреслимо його
З календарів своїх допоки
Нас теплий грітиме вогонь
Ще не відкритих ізотопів?
Безмежна мисль, немає меж
Її спинити годі!
І ти, Чорнобилю, ти теж
Не маєш меж сьогодні.

26 квітня! В пам'яті українського народу це день чорнобильського лиха, болю, суму, і забути це й викреслити із нашої пам'яті – неможливо. 26 квітня!

В ніч із забуття
Йде страшне створіння – атомне дитя.
Суть його безкровна і зіниць нема
І уста безмовні, і душа німа.
Вирвавшись на волю з мороку ночей,
Вже калічить долі і батьків.
Виродок – створіння ціль страшну таїть
Поглина сумління, душі нам двоїть.
Простяга до серця щупальця страшні
І вселяє муки, муки неземні.
Присипляє мозок посвистом глухим
Стронцієву дозу сипле, наче дим.
26 квітня! Люди не проспійть!
Атомне століття раною горить.
Кличе кожне серце стати з злом на боротьбу,
Щоб зустріли внуки вранішню зорю.
І виростають покоління
Котрі не чули тиші
Що зберегли ми, що надбали
Що дітям в спадок передать?
Тепер тут зона, а була земля,
Тут був чорнозем, а тепер Чорнобиль.

1-й ведучий: Чорнобиль. Це назва невеличкого районного центру, що знаходиться в 130 км від Києва. Заснований ще за часів Київської Русі, стародавній Чорнобиль дав свою гірку назву потужній атомній електростанції, будівництво якої було розпочато в 1971 році. В 1983 році вже

працювало 4 енергоблоки цієї електростанції із запланованих шести. Але в історію Чорнобиль увійде назавжди, як місто, що дало назву одній з найбільших в історії людства катастроф.

2-й ведучий: Для України, для всіх, хто прямо чи побічно причетний до трагедії Чорнобиля та її наслідків, час ніби розділився на дві частини: до 26 квітня 1986 року і після нього. Цим частинам часу в народі вже дано назву – два кольори часу, і тому недаремно пісня, яку ви зараз почуєте, стала символом червоного і чорного кольорів в долі України та її народу.

Виконується пісня „Два кольори”.

1-й ведучий: Ту мирну весняну українську ніч на берегах Прип'яті люди ніколи не забудуть. Вона була, як зараз усім здається, найтихішою і найтеплішою. І не сповіщала про біду. Навпаки всім жителям містечка атомників ще звечора, під вихідний, жадалося отримати від природи хорошу погоду. Проте в ту саму ніч з 25 на 26 квітня відлік часу став уже не мирним, а бойовим і аварійним. Відлік пішов на хвилини і секунди. О першій годині 23 хвилини 40 секунд, коли всі спали безтурботним сном, над четвертим реактором Чорнобильської атомної станції несподівано велетенське полум'я розірвало нічну темряву. Ось як це описує Володимир Яворівський у повісті „Марія з полином у кінці століття”.

(Учні, які читають вірші та уривки виходять на сцену).

1-й ведучий: „З руїн реактора виривається стовп зловіщого вогню, палаючих шматків графіту. Стовп стрімко, як фантастична ракета, піднявся в небо, освітлюючи корпуси атомної, річку з верболозами. Вогняний стовп завмирає на висоті 1,5 км. На вершині його утворилась світла куля, яка начебт засмоктує в себе цей примарний стовбур, всередині якого щось рухається, згорається, випростовується, але сам він стоїть над нічною землею, як ялинкова іграшка блідо вишневого кривавого кольору. Ніч безвітряна і стовп стоїть між небом та землею, наче вагається, куди ж йому пустити свій корінь”.

2-й ведучий: Зойкнула Земля чаїним криком

– Сину, вбережи і захисти!

Вийшла мати із іконним ликом:

– Йди, синочку, хто ж коли не ти?

Спалахнуло небо, впало крижнем

– Сину, вбережи і захисти!

Вийшла жінка з немовлятком ніжним:

– Йди, коханий, хто ж коли не ти?

1-й ведучий: За покликом рідної землі на захист свого народу першими до палаючого реактора по тривозі прибули пожежники по охороні Чорнобильської АЕС на чолі з начальником корпусу Володимиром Правиком.

2-й ведучий: 23-річний Правик, як потім було встановлено комісією, вибрав найбільш правильне рішення – направив свій загін з 14 чоловік на дах машинного залу площею в 500 м². Адже в цьому залі знаходились всі турбіни, через нього йшли численні кабелі високовольтної лінії, які від вогню могли б перетворитись на бікфордів шнур.

1-й ведучий: Незабаром прибуло підкріплення з міста Прип'ять на чолі з лейтенантом Віктором Кібенком. Вступивши у вируюче полум'я, у смертельну небезпеку, якою дихав реактор, пожежники в ту ніч, не шкодуючи ні сил, ні самого життя, виконали присягу на вірність народу України.

1-й учень: Вогонь і землю зріднили собою
І кипіла у них під ногами земля
Навіть небо двигтіло од вогненного болю
І тривога палюча долітала здаля.
А трагедія кожну мить наростала
Мов зібрала зі світу пожежі, розплати, війну.
І немов з Хіросіми, з безодні повстала
Перед людством, відкривши свою тайну.
Як спинити її – гуртувало єдине бажання,
Не терпілось, не ждалось – загрожував згаслий час.
Невпокорене атомне випробування
Впало вперше, пожежники мужні, на все.

2-й учень: Через 2 тижні після аварії красивий юнак, відважний офіцер Віктор Кібенок помер у московській лікарні, так і не побачивши народженого вже після трагедії молодого дружиною первістка. Тепер про Віктора і його бойових соратників кажуть: був добрим, чесним, сміливим, принциповим, любив сім'ю, друзів, багато жартував. Його улюбленою приказкою була: „Тримайтесь ближче до життя, хлопці”.

3-й учень:
Лейтенанти – хлопці непохитні,
Молоде, вогненне покоління.
Ви, як пам'ять у тривожнім світі
Раду незнищеного коріння.
Першим важко. Ви ж були найперші,
Із вогню та в полум'я шугали
Не до подвигів і не до звершень

Ви ж собою людство заступали.
Та серця, мов кремені, не вгасли
Залишались іскрами на тверді
Тільки жити – в нас бунтує спрага,
Та продовжить пісню родоводу.
А лишилась вірності присяга.
Батьківщині. Матері. Народу.

4-й учень: Коли молоді пожежники, котрі першими вийшли на лінію вогню, отримавши смертельну дозу радіації були ще живими, журналісти запитували у них: „У вас була можливість повернутися? Ви могли відступити?” Так, у даній ситуації вони могли тимчасово відійти до підходу підкріплення та про це ніхто з пожежників навіть і не подумав, тому що вони – воїни, бійці з пожежею, вони ступили в смертельну радіацію не за наказом командира, а за велінням совісті.

5-й учень: Перший удар на себе
Перший вогонь на себе
Так відчайдушний Данко
Людям віддав своє серце.
Як же тут не згадати
Поруч з ним не назвати –
Вас, що уміли серцем
Грізний вогонь зупиняти.
І віддали – що мали
Життя – що одне в людини
Вірю, що врятували,
Долю моєї дитини.
Майор Телятников.

6-й учень: Із вогню у безсмертя смерть поправши ступили вони. Одразу за пожежниками приступили до роботи медики. Швидко зорієнтувавшись в обстановці, надавши першу медичну допомогу визначили межі часу перебування в радіоактивній зоні. Медики працювали цілодобово.
Люди в білих халатах до землі вклоняюся вам!
В час біди – ви солдати! Чи ангели милосердя?
Це крізь ваші серця йде жорстока передова
Де незвично чатують порожні очиці смерті.
Скільки крапельок крові волає у мікроскоп
Про третину життя.
Що тільки й встиг хтось прожити
І тривожно сьогодні, мов у горлі саднить волосок,
Слово не постигне пристрочує лейкоцити.

Одними із перших зустріли цю біду і працівники зв'язку. У ті напружені трагічні хвилини після вибуху і метал не витримав: пульт централізованого

зв'язку „Київ – Прип'ять” замовк. Та вже через 20 хвилин він вже знову заговорив. Міліціонери склали списки жителів Прип'яті і 27 квітня провели організовану евакуацію людей. Люди виїжджали з Прип'яті з надією на повернення до рідних домівок. ...йдуть колони, колони, колони...

Розминаються повні – порожні,
Незбагненна процесів болю,
У автобусах тих подорожні
Ідуть наче із долі в недолю
На вокзали, в лікарні, у безвість
Із Чорнобиля, з Прип'яті, звідки?
Розтривожено вуликів безліч
Невидимого стишені свідки.

7-й учень: Шестеро із 20 чоловіків двох караулів невдовзі померли.
– Герой Радянського Союзу лейтенант Володимир Павлович Правик;
– Герой Радянського Союзу лейтенант Віктор Миколайович Кібенок;
– Сержант Микола Васильович Ващук;
– Сержант Володимир Іванович Тищура;
– Старший сержант Микола Іванович Тітенюк.
У вогні не згорів їх жертвний чорнобильський слід.

Ще затужить по хлопцях Земля і скорбота земна. *(Хвилина мовчання).*

Світ з посивілим житом
З цвітом і гроном калини,
З вічним дитячим сміхом
Ще на вустах Батьківщини.
Світ – з лугами, лісами,
З ріками і зорею
З чистими небесами
Над скупаною землею...
І віддали все, що мали
Життя – що одне в людини
Вірю, що ви врятували
Долю моєї дитини.

1-й ведучий: Доля нашої днини після Чорнобильської катастрофи сумна і нелегка, але все дається в порівнянні. Щастя нашої днини в тому, що ми живемо, що ті, що могли ніколи не народяться після 1986 року народились, живуть і вчаться творити прекрасне.

(Танок учнів).

2-й ведучий: Наслідки вибуху четвертого реактора Чорнобильської атомної сколихнули весь світ. В результаті аварії стався величезний викид

радіоактивних ізотопів з активної зони реактора, які радіоактивною хмарою перенеслися на великі відстані.

1-й ведучий: Йод – 131, цезій – 134, 137, стронцій – 90, плутоній – 239, плутоній – 240. весь цей радіоактивний дощ розлетівся і висіявся на територіях України, Білорусії, Росії. Радіоактивного забруднення зазнало майже 50 відсотків території України. В життя мільйонів людей увійшли слова радіація, зона, ліквідатор, відселення.

2-й ведучий: А на квітучій українській землі з'явилися пусті міста і села, мертвий ліс, в який не можна ходити, сади з яблуками, насиченими радіоактивною отрутою, вода, яку не можна пити, і навіть повітря, яким дихаємо, стало ворогом.

5-й учень: Впала з неба додолу потривожена ангелом зірка
Покотилась до обрію, збурила зоряну синь
На душі стало сумно, на устах стало солоно-гірко
Бо Чорнобиль – трава – не полин.
Чом же ти, Україно, материнська вербова колиска
Знов така мовчазна, мов обпалена груша стоїш?
І течуть твої сльози, і болять твої роки так близько.
Чом не просиш у Бога здоров'я для діток своїх?
Ти завжди була з Богом, не нужденна ні хлібом, ні сіллю
Якже ти допустила, щоб скалічили душу твою?
Впала з неба зоря, покотилась Чорнобильська зірка...
Сіра осінь прийде, готуватись до вічності треба,
І петля радіації стягує шию твою
Встань, моя Україно, простягни свої руки до неба
Знай, що Бог ще чекає молитву твою.

На сьогоднішній день два з половиною мільйони людей проживає в забрудненій зоні, з них вісімсот тисяч дітей. Смерть 35 тисяч людей пов'язана з аварією на ЧАЕС та її наслідками.

2-й ведучий: Радіація – невидимий і тому підступний ворог всього живого. Від неї важко вберегтися, захистити себе і природу. Як відомо, і зараз у зоні відчуження проживають люди. Їх дуже мало. Та все ж живуть. Ось що побачили льотчики, пролітаючи над зоною. 7-й учень: З вертольота її запримітили Не одразу означиш словами. Бо тополі іржаві, як мітли, Скрутно небо метуть головами.

1-й ведучий: Чорнобильська біда торкнулась чорним крилом Житомирщини. Найбільше постраждали Народицький, Олевський, Лугинський, Коростянський райони. А в Новгород-Волинському районі в зоні підвищеної радіації опинилися села Курчиця, Городниця, Дубники та інші.

Учень: Радіаційна днина б'є на сполох
Радіаційні стогнуть небеса
Двадцятий вік – як доля, а не спомин
Як хліб душі, як мамина сльоза.
Людство прагне Всесвіт осягнути
І себе у ньому зрозуміть.
А тривожне „бути чи не бути” –
Грізно над планетою висить.